

Rättsavdelningen  
Petra Bergendahl  
petra.bergendahl@socialstyrelsen.se

Regeringskansliet  
Justitiedepartementet

## **Socialstyrelsens yttrande över Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)**

Dnr Ju2018/05295/L5

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget om att nuvarande reglering ska fortsätta att gälla för unga lagöverträdare i åldern 15-17 år och lämnar i övrigt följande synpunkter.

### **Socialstyrelsens sammanfattande bedömning**

Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, ett övergripande ansvar för de ungas sociala situation och ansvarar i dagsläget för vård helt eller delvis av barn och unga som begår brott. Utgångspunkten enligt dagens system är att unga lagöverträdare ska särbehandlas och i första hand bli föremål för insatser inom socialtjänsten. Detta gäller framförallt barn men delvis även unga i åldern 18-20 år. Socialstyrelsen anser att det fortfarande finns skäl för socialtjänsten att ha ett stort ansvar även för unga lagöverträdare i åldern 18-20 år.

Regeringen har tidigare framhållit att socialtjänsten är den instans som har bäst förutsättningar att tillgodose unga lagöverträdarens behov av stöd och hjälp och att det är en angelägen uppgift för samhället att de ges möjlighet till ett välfungerande liv utan fortsatt kriminalitet.<sup>1</sup> Detta håller Socialstyrelsen med om. Av det som redogörs för nedan och vad som i övrigt framkommer i utredningen har det inte framkommit något som ändrar Socialstyrelsens inställning.

### **8. Ändrade bestämmelser om straffmätning**

En konsekvens av förslagen som utredningen framför är att fler unga lagöverträdare i åldern 18-20 år kommer att få ett fängelsestraff och det kommer bli fler längre fängelsestraff jämfört med tidigare. I vissa fall kan det också bli aktuellt med livstids fängelse. Det innebär också att fler ungdomar kommer att bli häktade. I utredningen (se 7.4) framhålls att det finns skäl för att särbehandla unga lagöverträdare, bl.a. utifrån den psykologiska och neurologiska forskningen som finns på området. När det gäller frihetsberövande åtgärder finns det forskning (se 7.2.1) som talar för att återfallsrisken ökar i takt med frihetsberövandets längd, vilket framförallt gäller i fråga om unga lagöverträdare. När det gäller straffmät-

---

<sup>1</sup> Bl.a. i prop. 2005/06:165, sid. 43

ningsfrågor för unga lagöverträdare och vilka konsekvenser det kan få för målgruppen vill Socialstyrelsen påpeka att Barnrättskommittén har uttalat att de uppskattar att vissa konventionsstater tillåter att regler och bestämmelser i rättskipningen för unga lagöverträdare tillämpas för personer som är 18 år och äldre, vanligtvis upp till 21 års ålder, antingen som allmän regel eller undantagsvis.<sup>2</sup>

### **9. Valet av påföljd**

Enligt de förslag som läggs fram i utredningen kommer socialtjänstens ansvar för unga lagöverträdare i åldersgruppen 18-20 år att bli mindre. Möjligheten för socialtjänsten att hjälpa och stödja dessa ungdomar till ett fortsatt liv utan kriminalitet kommer att minska eftersom ungdomsvård och ungdomstjänst kommer att försvinna som ett påföljdsalternativ. Ansvaret enligt SoL och LVU kommer att kvarstå men insatserna kommer inte längre att kunna genomföras inom ramen för påföljdssystemet. En ung person som har ett socialt nedbrytande beteende kommer alltså inte längre att kunna få insatser enligt LVU som ungdomsvård, trots att den unge enligt socialtjänstens bedömning har behov av sådan vård. En ung person som är i behov av missbruksbehandling kommer inte heller längre att kunna få sådan behandling som ungdomsvård trots att det i den statistik från Brå som utredningen (se 6.4) hänvisar till framgår att en stor del av de brott som ungdomar begår är narkotikabrott.

För Socialstyrelsen

Erik Höglund

Petra Bergendahl

---

<sup>2</sup> Barnrättskommitténs Allmänna kommentar nr 10 om Barnets rättigheter inom rättskipning för unga lagöverträdare, punkt 38